

Møre og Romsdal
fylkeskommune

-Ein tydeleg medspelar

Kontrollutvala si verktøykasse

Vestlandssamling, Molde 03.10.2019

Agenda:

1. Kort om kontroll og tilsyn
2. Verktøykassa til kontrollutvalgene
3. Når er de ulike kontrollformene egnet
4. Bruk av revisor

1. Kontroll og tilsyn - rammen:

Kommuneloven § 23-1 Kontrollutvalget

Kommunestyret og fylkestinget velger selv et kontrollutvalg som skal føre løpende kontroll på deres vegne

KRF § 1 Rammer for kontrollutvalgets myndighet

Kontrollutvalget kan ikke overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens eller fylkeskommunenes folkevalgte organer eller andre kommunale organer

Kontroll og tilsyn – lovbestemt oppgaver:

Påse

- At regnskapet blir revidert betryggende
- At det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- At det utføres forvaltningsrevisjon av forvaltningen og av selskapet kommunen har eierinteresser i
- At det utføres eierskapskontroll (kontroll med eierskapsforvaltningen)
- At vedtak vedr behandlingen av revisjonsrapporter blir fulgt opp

Kontroll og tilsyn:

Merknader gammel forskrift § 20:

Første ledd: Etter kommuneloven § 77 nr.10 skal kommunestyret/fylkestinget sørge for sekretærbistand til kontrollutvalget. I lovens spesialmotiver i Ot. prp. nr. 70 (2002-2003)s. 107 fremgår det at det må sørges for tilfredsstillende sekretærbistand til utvalget. **Kontrollutvalgets sekretariat vil være utvalgets operative ledd og skal sørge for at det blir foretatt tilsyn med administrasjonen og revisjonen (Min utheving).**

Annet ledd: **Et kompetent sekretariat er en viktig forutsetning for at kontrollutvalget skal fungere godt og utøve sine oppgaver på en tilfredsstillende måte.** Sekretariatet for kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg må ha tilgang på en bredt sammensatt kompetanse.

Kontroll og tilsyn:

Merknader gammel forskrift § 20:

Videre kan sekretariatet ikke ha revisjonsoppgaver. Med revisjonsoppgaver menes de oppgaver som er angitt i forskrift om revisjon, derunder revisjonshandlinger som leder fram til bekreftelser etter forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner. Kommunens/fylkeskommunens revisor kan således ikke utøve sekretariatsfunksjon, uten hensyn til om kommunen/fylkeskommunen har egen revisjon, deltar i et interkommunalt samarbeid om revisjon eller setter oppdrag ut til et revisjonsfirma.

Sekretariatet er etter fjerde ledd direkte underordnet kontrollutvalget. I dette ligger at dersom det ansettes egen sekretær for kontrollutvalget, vil administrasjonssjefen innenfor kontrollutvalgets myndighetsområde ikke ha instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor denne. Det samme gjelder for kommunerådet eller fylkesrådet der kommunen eller fylkeskommunen har parlamentarisk styreform.

Hvilke oppgaver sekretariatet i praksis skal ivareta vil måtte besluttes av kontrollutvalget i hver enkelt kommune/fylkeskommune (Min utheving).

Kort om kontroll og tilsyn:

1. Kommunal egenkontroll i samsill med statlige tilsyn
2. Sammenfallende mål
  - Sikre kvaliteten på tjenestene
  - Fremme tillit til tjenestene
  - Sikre borgernes rettssikkerhet
3. Statlige tilsyn
  - Lovlighetskontroll (regeletterlevelse)
4. Egenkontrollen
  - Lovlighetskontroll (regeletterlevelse)
  - Vurdere kommunens resultat- og måloppnåelse (produktivitet og effektivitet))
  - Vurdere intern kontroll og god økonomiforvaltning (regeletterlevelse, formuesikring)

Aktørene i egenkontrollen:

1. Kontrollutvalget
2. Kontrollsekretariatet
3. Eksterne leverandører –
  - eksempelvis revisor for pålagte revisjonsoppgaver
  - Advokat
  - konsulenter
4. Statlige tilsynsmyndigheter – eksempelvis
  - Fylkesmannen
  - NOKUT
  - Udir
  - Skatteetaten
  - Arkivverket
  - Arbeidstilsynet
  - Mattilsynet
  - Fiskeridirektoratet
  - Kompetanse Norge
  - Brannvesen – branntilsyn
  - Statens vegvesen - vegtilsyn
- 5. Interne kontrollinstanser
  - Elev- og lærlingeombud
  - Mobbeombud

Utfordringer:

Er verktøykassa avgrenset til kun å omfatte:

- Regnskapsrevisjon
- Forvaltningsrevisjon
- Eierskapskontroll

Forvaltningsrevisjon i høringsrunden:

- Krav til antall forvaltningsrevisjoner

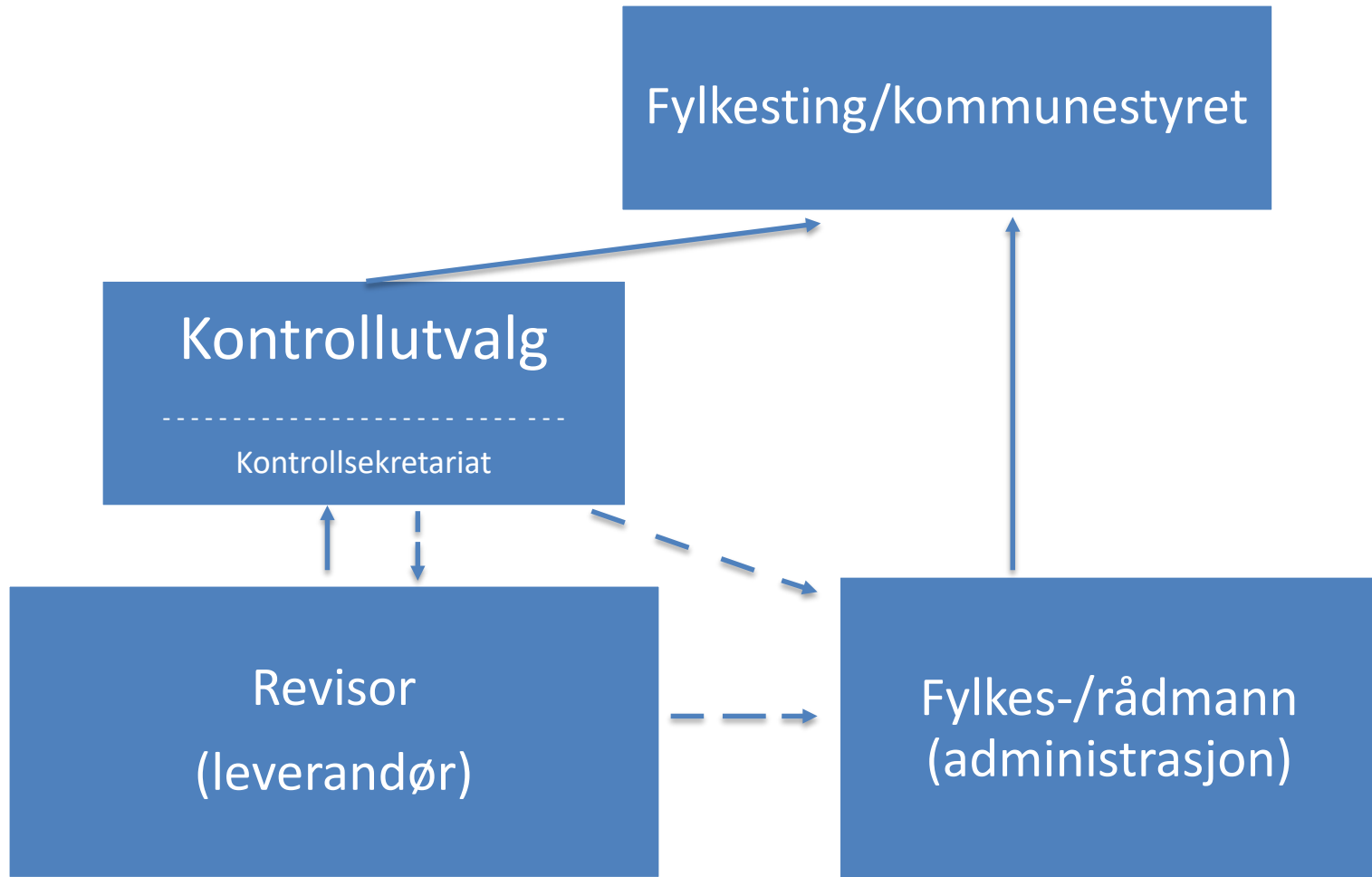
I forskriften er det ikke stilt krav om at det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Det er heller ikke stilt krav til omfang/antall forvaltningsrevisjoner/eierskapskontroller.

Kommuneloven § 23-2 stille krav til kontrollutvalgene om å påse at det utføres både forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroll. I det å skulle påse at dette blir utført, innebærer begrepsmessig at det også ligger et krav om at både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll også faktisk skal gjennomføres. Vi ser ikke nødvendigheten av å gjenta dette i forskrift.

Når det gjelder omfanget/antall forvaltningsrevisjoner er vår oppfatning at dette må baseres på den overordna analysen som kontrollutvalget skal utarbeide. Er risiko/konsekvens etter kontrollutvalgets vurdering liten, vil det være lite samfunnsøkonomisk å måtte gjennomføre et visst antall forvaltningsrevisjoner. Det er ingen tjent med. Som vi viste i tabell 1 over, har kontrollutvalget også en rekke andre kontrollformer i verktøykassa som kan være minst like hensiktsmessig å basere sitt kontrollarbeid på fremfor forvaltningsrevisjon. Det er derfor kontrollutvalgene selv som må vurdere kontrollform og -innretning på grunnlag av sine risiko og vesentlighetsbetraktninger.

Vi er derfor enige med departementet at det ikke er nødvendig å stille krav til gjennomføring eller til antall/omfang av forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll i forskrift. Punktet er etter vår oppfatning allerede avklart i ny kommunelov.

Oversikt:

Kontrollutvalget sin samlede organisasjon/oppgaver :

Kontrollutvalget	
Kontrollsekretariatet	
- Sekretariatsfunksjon	- Saksforberedelse - Tilrettelegging av møter - Kurs/seminar
- Bestillerfunksjon	- Bestille revisjonsprosjekt hos revisor og evt andre bestillinger - Kvalitetskontroll av mottatte rapporter
- Kontroll-/tilsynsfunksjon	- Gjennomføre kontroll/tilsyn av <ul style="list-style-type: none"> - Forvaltningen - Politiske organ - Revisor - Rapportere utførte kontroller/tilsyn - Kontroll av at vedtak om revisjonsrapporter er fulgt opp
- Intern funksjon	- Egen kompetanseutvikling - Metodearbeid/utvikle metodikk - Intern administrasjon
Eksterne leverandører	
Eksterne rådgivere - Juridiske - Konsulenter	- Rådgivning, utgreiinger, kartlegginger, selskapsgjennomganger - Kartlegging - Selskapsgjennomganger
Ekstern revisor	Regnskapsrevisjon
	Forvaltningsrevisjon
	Eierskapskontroll (Dette er revisjon - NYTT fra 2020)
	Evt andre prosjekter – rådgivning, utgreiinger, kartlegginger, selskapsgjennomganger

Revisjonsprodukt:

- Når det gjelder definisjon av revisjon, viste departementet i lovproposisjonen (Prop. 46 L 2017-2018) til den internasjonale definisjonen på revisjon i NS-EN ISO 9000:2000. Vi mener også en ved å ta utgangspunkt i de internasjonale revisjonsstandardene er definisjon av revisjonsoppgavene tydelig avgrenset og avklart.
- Etter vår oppfatning vil Internasjonalt rammeverk for attestasjonsoppdrag (IAASB) avklare klart hva som er revisjon og hva som ikke er revisjon.

Revisjonsprodukt:

Oppdrag som styres av IAASBs standarder				Oppdrag som IKKE styres av IAASBs standarder		
ISQC1 Internasjonale standarder for kvalitetskontroll						
Int. rammeverk for attestasjonsoppdrag						
Revisjon og forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon		Andre attestasjonsoppdrag	Beslektet tjenester	Konsultasjoner /rådgivning	Skatt	Andre tjenester
ISA 100-999	ISRE 2000-2699	ISAE 3000-3999	ISRS 4000-4699			
Revisjon av årsregnskap med høy grad av sikkerhet	Revisjon av delårsregnskap, med moderat sikkerhet	Andre attestasjoner med høy grad av sikkerhet	Avtalte kontrollhandlinger, med ingen grad av sikkerhet			
REVISJON	REVISJON	REVISJON	IKKE REVISJON	IKKE REVISJON		
Kun revisor som kan utføre	Kun revisor som kan utføre	Kun revisor som kan utføre	Kan utføres av alle og enhver	Kan utføres av alle og enhver		
Eksempler						
Revisjonsberetning til årsregnskap (Regnskapas-revisjon) Eks: Prosjekt- og byggeregnskap MVA kompensasjon	Begrenset revisjon (egen beretning) på ett delårsregnskap	Attestasjoner på internkontroll, risikostyring, Kapitalendringer, fusjoner/fisjoner, Attestasjoner av skatter og avgifter (ligningspapirer/mva kompensasjon)	Rapport på utført arbeid (avtalte kontrollhandlinger) som f.eks bygge- og prosjektregnskap osv	Rapporter om gjennomgang /kartlegginger og vurdering av intern kontroll, vurderinger av finansreglement, vurderinger av økonomiforvaltning, granskninger, selskapsgjennomganger, skatte- avgifts- og regnskapsmessige vurderinger osv Kontroller av ulik art		

2. Kontrollverktøy

- Mange ulike kontrolltilnærminger å velge i mellom
- Eksempler på noen i M&R

Eksempler - Gjennomførte undersøkelser

Undersøkelser	Hvem har utført
MVA: Foreldelse ift kompensasjonsordninga	Sekretariat og advokatbistand
Tilskudd til andre sine investeringar – system og oppfølging av kulturinstitusjoner	Sekretariat
Forskottering fylkesveg – system og oppfølging av forskotteringsavtalar	Sekretariat
GDPR tilpassing til nytt personvernreglement	Sekretariat
Vurdering av fylkeskommunen sin økonomiske bærekraft	Ekstern konsulent
Undersøking av system for styring, kontroll og oppfølging av inntektsstrømmen i kollektiv- og ferjedrifta	Revisor
Undersøking av system for styring, kontroll og oppfølging av transaksjoner med nærstående i skolesektoren	Revisor
Overføring av fylkesvegadministrasjonen	Sekretariat

Vurdering av fylkeskommunen sin økonomiske bærekraft

- *Oppdraget:*

I undersøkinga er det bedt om å svare ut følgjande problemstillingar:

- Kva investeringsvolum og låneopptak er fylkeskommunen i stand til å betene gjennom drifta
- I kva grad er sentrale risikoar med økonomisk effekt tatt omsyn til i budsjett- og økonomiplana
- Kva vil den nye kommunelova sine krav til økonomiske balanse ha som konsekvens for fylkeskommunen

Vurdering av fylkeskommunen sin økonomiske bærekraft

- **Uttale til fylkestinget:**

Kontrollutvalet finn det naudsynt å uttrykke stor bekymring for fylkeskommunen sin økonomiske bærekraft dei komande åra. Fylkeskommunen sin økonomi er i ubalanse og kontrollutvalet vil derfor gi følgjande melding til fylkestinget:

- Fylkestinget har ansvar for å forvise seg om at budsjett- og økonomiplana er realistisk i eit langsiktig perspektiv, og at usikkerheit er tilstrekkeleg tatt i vare. Det er ikkje tilfellet no.
- Fylkeskommunen må innarbeide økonomiske tiltak som på ein realistisk måte tar i vare fylkeskommunen si formue og drift/tenestetilbod til befolkninga samt at fylkeskommunen etterlev lovkrav, eksempelvis tunnelsikkerheitsforskrifta
- Drifts- og investeringsnivået, med tilhøyrande låneopptak, må betydeleg ned.
- Fylkeskommunen vil med det høge drifts- og investeringsnivået med stor sannsynlegheit om svært få år, bli innrapportert til ROBEK-registeret. I ein slik situasjon vil det vere uansvarleg å gjere nye investeringsvedtak som inneber vesentlege låneopptak.

Undersøking av system for styring, kontroll og oppfølging av transaksjoner med nærstående i skolesektoren

- *Oppdraget:*

Kontrollpunkt i undersøkinga er vurdert å vere:

- Er oppfølginga og organiseringa tilfredsstillande
- Er økonomisk styring og kontroll tilfredsstillande
- Er retningslinjer/rutinar og kontrollen med kjøp frå lærarar tilfredsstillande

Hovudfokus for kontrollen er soleis i høve:

- Kjøp av varer/tenester frå nærstående (eksempelvis kjøp av undervisningstimer/leie av objekt frå tilsette ved den aktuelle skole)
- Sal av varer/tenester frå skolen til nærstående (eksempelvis sal av elevtenester/-arbeid til tilsette ved den aktuelle skole)
- Utleige av lokale ved skolen til nærstående ved den aktuelle skolen
- Utleige av lokale ved skolen til ressursentra

Undersøking av system for styring, kontroll og oppfølging av transaksjoner med nærstående i skolesektoren

- **Revisor sitt hovudbodskap er at fylkeskommunen si organisering i høve system for styring, kontroll, rapportering og oppfølging av transaksjonar med nærstående, ikkje er tilfredsstillande.**
- Revisor sine tilrådingar i rapporten er følgjande:
- Fylkeskommunen bør ha overordna regler for transaksjonar med nærstående.
- Dei overordna reglane bør konkretiserast gjennom retningslinjer og prinsipp som aktivt følgast opp i dei enkelte avdelingane, samt inngå i rapportering.
- Det bør etablerast kontrollar som sikrar at retningslinjer i rundskriv 15/18 frå utdanningsavdelinga blir implementert og etterlevd.
- Det bør etablerast malar for utgåande faktura for elevarbeid. Fakturaene bør alltid innehalde informasjon om kva som er seld, grunnlag for prising (eksempelvis tal på timar/materialar) og eventuelle rabattar.

Overføring av fylkesvegadministrasjonen

- *Oppdraget:*

Av reglement for kontrollutvalet, kontrollutvalet sitt sekretariat og revisjonsordninga i Møre og Romsdal fylkeskommune pkt 3.7 står mellom anna:

- **«Kontrollutvalet skal ha ein aktiv dialog med fylkestinget, og *skal fremje aktuelle saker og rapportar til behandling og ta initiativ til å sette fokus på aktuelle tema*» (Mi utheving)**
- Med bakgrunn i reglementet samt det faktum at fylkeskommunen sin økonomiske utfordringar er store, er det ønskeleg å sjå nærare på korleis overføringa av oppgåver frå Statens vegvesen vil kunne bli finansiert og kva verknad dette vil ha på fylkeskommunen sin økonomi.
- Kontrollsjefen har derfor gjennomført ei undersøking av finansieringsopplegget ved overføring av fylkesvegadministrasjonen. Rapporten ligg vedlagt.

Overføring av fylkesvegadministrasjonen

- *Oppsummering:*

Kontrollsjefen meiner observasjonane som er gjort, viser at oppgåveoverføringa med stor sannsyn blir underfinansiert med betydeleg beløp, og vil utgjere minst 45,0 – 50,0 mill. kroner årleg med tillegg av pensjonsutgifter.

For Møre og Romsdal fylkeskommune vil dette vere svært alvorleg.

Overføring av fylkesvegadministrasjonen

Forslag til vedtak:

1. Fylkestinget tar rapporten «Undersøking av finansieringa ved overføring av fylkesvegadministrasjonen» til etterretning.
2. Fylkestinget er svært uroa over dei moglege negative økonomiske konsekvensane for Møre og Romsdal fylkeskommune, når det gjeld finansiering av reforma.
3. Fylkestinget ber fylkesordførar og fylkesrådmann om å organisere ei arbeidsgruppe som saman med andre relevante aktørar, skal arbeide aktivt inn mot sentrale myndigheiter vedkomande finansiering av reforma.

Vedtatte undersøkelser

Undersøkelser under arbeid	Hvem har utført
Gjennomgang av budsjett- og økonomistyringa i fylkeskommunen	Ekstern konsulent
Undersøkelse av styring, kontroll og rapportering med fokus på rapporteringsinnhold i investeringsprosjektet Nordøyvegen	Sekretariat
Undersøkelse av system, kontroll og oppfølging av drift/vedlikehold på fylkesveg	Sekretariat

Pilot ISAE 3000 Attestasjon intern kontroll

- Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon
- Ved gjennomføring av et attestasjonsoppdrag har den praktiserende revisoren som **mål** å:
  - (a) Fremskaffe enten **betryggende sikkerhet eller moderat sikkerhet**, alt etter hva som er relevant, for at informasjonen om saksforholdet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon;
  - (b) **Gi uttrykk for en konklusjon om resultatet av målingen eller evalueringen av det underliggende saksforholdet gjennom en skriftlig uttalelse som gir uttrykk for en attestasjonskonklusjon enten med betryggende eller med moderat sikkerhet og beskriver grunnlaget for konklusjonen;**
(Jf. punkt A2) og
  - (c) Kommunisere andre forhold i henhold til kravene i denne ISAE-en og eventuelle andre relevante ISAE-er

Pilot ISAE 3000 Attestasjon intern kontroll

- Forskrift om risikostyring og intern kontroll
  - Regnskapsførerforetak
  - Eiendomsmeglerforetak
  - Pensjonsforetak
  - +++++
- Attestasjon på følgende:

I foretak hvor det ikke er etablert internrevisjon skal styret sørge for at foretakets valgte revisor avgir en årlig bekreftelse til styret om

- det er foretatt risikovurderinger i henhold til § 6 annet ledd

- det er foretatt vurderinger i henhold til § 7 annet ledd

- det foreligger dokumentasjon i samsvar med § 8

- foretakets rutiner sikrer at den samlede vurdering av risikosituasjonen som er forelagt styret, jf. § 8 annet ledd, bygger på de risikovurderinger som er foretatt.

Pilot ISAE 3000 Attestasjon intern kontroll

- Representantskapet i Norges Bank anvender denne i stor grad
  - Organisasjonsstruktur, operasjonell risiko og intern kontroll
  - Oppfølging av eksterne forvaltere
  - Rammeverk for vurdering av motpartrisiko
  - Kontrollrammeverket for eiendomsinvesteringer
  - Utforming og implementering av rammeverk for risikostyring og kontroll av aktiv forvaltning
  - Rammeverket i Norges Bank for risikostyring og kontroll av eiendomsforvaltningen
  - Utvikling og kommunikasjon av Norges Banks prinsipper for ansvarlig forvaltningsvirksomhet

Pilot ISAE 3000 Attestasjon intern kontroll

- Ønske om å teste ut denne attestasjonsformen innen 2 mindre saksforhold
  - Tannhelse
    - Styring av tannhelseklinikker
    - Skille offentlig og kommersiell aktivitet
    - Oppkjøp/utvidelse
  - Forvaltning av portefølje av leieavtaler (inn- og utleie)

Vedtatte ISAE 3000 attestasjoner

Attestasjonsprosjekt	Hvem har utført
Attestasjon internkontroll – Tannhelse	Levert
(Under planlegging) Attestasjon internkontroll – Forvaltning av leigeavtaler	Under planlegging

Attestasjon intern kontroll - Tannhelse

- *Oppdraget:*

Hovudfokus i attestasjonsoppdraget er lagt opp til å vurdere følgjande moment:

- Er det etablert tilstrekkeleg internkontroll med tanke på oppfølging og styring av tannhelseklinikkane?
- Er det etablert tilstrekkeleg prinsipp og internkontroll for skillelinjene mellom offentleg og privat tannhelseteneste, når desse blir utført i same lokale?
- Er det retningslinjer og rutinar for oppkjøp, etablering eller utviding av nye/eksisterande tannhelseklinikkar?

Attestasjon intern kontroll - Tannhelse

KONKLUSJON

UTFORMING AV INTERNKONTROLLEN

- *Vi mener at internkontroll med tanke på oppfølging og styring av tannhelseklinikkene i Møre og Romsdal fylkeskommune i det alt vesentlige er utformet i samsvar med målekriteriene.*
- *Videre mener vi at det er etablert tilstrekkelig prinsipper og skillelinjer mellom offentlig og privat tannhelsetjenester.*
- *Vi mener at det foreligger tilstrekkelige retningslinjer og rutiner for oppkjøp, etablering eller utvidelser av nye/eksisterende tannhelseklinikker.*

IMPLEMENTERING AV INTERNKONTROLLEN

- *Vi mener internkontrollen i det alt vesentlige er implementert slik den er utformet.*

Kontrollverktøy

KONTROLLUTVALGETS KONTROLLVERKTØY		
Revisjon	Kommentar	Hvem kan utføre
Revisjon og forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon (ISA = Internasjonale revisjonsstandarder)	Eks Revisjon av årsregnskap (ISA 100-999) Eks revisjon av delårsregnskap (ISA 2000-2699)	Revisor
Andre attestasjonsoppdrag	Eks Attestasjon av f.eks intern kontroll (rammeverk etc), momskompensasjon (ISA 3000-3999)	Revisor
Forvaltningsrevisjon (RSK = Standard for forvaltningsrevisjon)	Systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut ifra kommunestyret/fylkestinget sine vedtak og forutsetninger (RSK 001)	Revisor
Selskapskontroll som forvaltningsrevisjon	Konkret vurdering av enkeltsekskap – som over, jfr forvaltningsrevisjon (RSK 001)	Revisor
Eierskapskontroll		Revisor

Kontrollverktøy:

Andre kontrollformer	Kommentar	Hvem kan utføre
<p>Kontrolltiltak av ulik art og karakter (omfatter alt som ikke faller inn under kategoriene over)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eksempel: Dersom ikke kravene/vilkårene i RSK 001 følges, da er ikke prosjektet lenger en forvaltningsrevisjon. Slik er det også i andre revisjonskategorier, dersom revisor ikke følger kravene /vilkårene i revisjonsstandardene for regnskapsrevisjon, er det heller ikke revisjon) 	<p>Kontroller/tilsyn som ikke faller inn under revisjon nevnt over. Det kan også være kartlegginger og vurderinger av ulik karakter (uten noen form for begrensning)</p> <p>Her kan eksemplene være mange, og nesten uten begrensninger.</p>	<p>Kontrollsekretariatet eller andre en ønsker skal utføre pga kapasitet/kompetanse</p>
<p>Selskapsgjennomganger</p>		<p>Kontrollsekretariatet eller andre en ønsker skal utføre pga kapasitet/kompetanse</p>
Bygge på andre sine utførte kontroller	Kommentar	Hvem kan utføre
<p>Statlige tilsyn</p>	<p>Etterlevelseskontroller fra statlige etater</p>	<p>Statlige etater</p>
<p>Felles forvaltningsrevisjon/selskapskontroll med andre</p>	<p>Revisjoner ELLER andre kontroller utført i fellesskap med andre kontrollutvalg</p>	<p>Avhenger om det er revisjon eller ikke</p>

3. Når er ulike kontrollformer er egnet

- Sentrale moment som bør vurderes
  - hva ønskes kontrollert
  - Hvilken sikkerhet ønskes i konklusjon
  - Er det mål/vedtak som kommunestyret har satt en skal undersøke
  - Er det vurdering av systemer og rammeverk for styring/kontroll/ intern kontroll / risikovurderinger som skal kontrolleres
  - Er det store gjennomganger eller et avgrenset prosjekt som skal undersøkes
  - Finnes kriterier?
  - Hvor fri i formen ønsker en å være i gjennomføring og rapportering
  - Ønsker man å være i forkant (proaktiv) eller komme inn i etterkant av en hendelse

Oversikt kontrolloppgaver

Tilsyn med forvaltninga			Tilsyn med revisjonsordninga	
Forvaltningsrevisjon	§Selskapskontroll	Løpende kontroll	Påse ansvar ift revisjonsordninga	
<p>Systematisk gjennomgang mtp</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppgaver som samsvarar <u>med fylkestinget sine vedtak og føresetnader</u> - ressursbruk og verkemiddel er <u>effektive</u> for å nå måla som er satt på området - om <u>regelverk blir etterlevd</u> - om forvaltninga sine <u>styringsverktøy og verkemiddel er hensiktsmessige</u> - om saker frå administrasjonen til dei politiske organa er <u>tilstrekkeleg utgreidd</u> - om resultat i tenesteproduksjonen er i tråd med fylkestinget sine føresetnader og/eller om resultat for verksemda er nådd 	Eierskapsoppfølging	Generelle tilsyn og kontroll – undersøkelser / granskninger	«Påse» - ansvar <ul style="list-style-type: none"> a) At regnskapet blir revidert betryggende b) Holde seg løpende orientert c) Påse at arbeidet foregår i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk 	
Overordna analyse	Overordna analyse	Handlingsplan	Handlingsplan	
Plan for forvaltningsrevisjon	Plan for selskapskontroller	Plan for tilsynsgjennomganger (eks.) <ul style="list-style-type: none"> - Eiendomsforvaltning - Økonomiforv. - Finans- / gjeldsforvalt. - IT forvaltning - Beredskapsforvaltning - Personalforvaltning - Beredskapsforvaltning - Innkjøpsforvaltning <ul style="list-style-type: none"> - Rammeavtaler - Nærstående - Bruk av konsulenter - Prosjektforvaltning - Forvaltning av delegasjons-/fullmakter - Eierstyring 	Tilsyn/undersøkelser <ul style="list-style-type: none"> - Organisering - Kvalitet <ul style="list-style-type: none"> - risiko/ - Vesentlighet - Strategi - tilnærming - Kommunikasjon - Effektivitet 	Plan på rapporteringsform/hyppighet/fokus-områder <ul style="list-style-type: none"> - Fra revisor til administrasjon - Fra revisor til kontrollutvalg (sekretariatene) - Fellesmøter revisor/administrasjon/sekretariat
Prosjektplan/bestilling	Prosjektplan/bestilling			
Forvaltningsrevisjonsrapporter	Rapporter fra selskapskontroller	Rapport fra tilsynsgjennomganger	Revisjonsberetning – fra revisor Uttale om årsregnskapet – fra kontrollutvalget	
- utfører: REVISOR	Utfører: SEKRETARIAT evt andre	Utfører: SEKRETARIAT evt andre	Utfører: SEKRETARIAT	

Syklisk tilsynsplan:

Område	Rammeverk for risikostyring og kontroll (ISAE 3000)
Budsjett- og økonomiforvaltninga	<p><u>Sentrale element i ett rammeverk for risikostyring og kontroll er:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Delegering - Styringsstruktur - Informasjonsflyt, etterlevelse, overvåking og rapportering - Periodisk gjennomgang <p><u>Utfører:</u></p> <p>Revisor (attestasjonsoppdrag jfr ISAE 3000)</p> <p>Alternativt</p> <p>Tilsyn utført av kontrollsekretariatet</p> <p>(Blir en konkret vurdering ift hensiktsmessighet)</p>
Formuesforvaltninga <ul style="list-style-type: none"> - Inventar og utstyr - Fast eiendom - Forsikring	
Informasjonsforvaltninga <ul style="list-style-type: none"> - Personvernreglement (sensitiv informasjon) - Informasjonssikkerhet - Arkiv og offentlighet - Systemer / lisensavtaler	
Personalforvaltning <ul style="list-style-type: none"> - Tilsetting (politiattester, bakgrunnssjekker, - Kompetanseplaner (utvikling av kompetanse) - Etikk og misligheter	
Kontraktsforvaltning <ul style="list-style-type: none"> - Innkjøpskontrakter / rammeavtaler - Porteføljestyling av inn- og utleieavtaler - Driftskontrakter (kollektiv – buss, ferje etc)	
Finans- og gjeldsforvaltning	
Prosjektforvaltning <ul style="list-style-type: none"> - Veg - Bygg - Annet	

4. Prinsipielle skille ved bruk av revisor

- Vurdering – sekretariatet selv, revisor eller andre
  - hva, kapasitet, kompetanse
- Overordna analyse
  - Observerer at en del revisorer foretar gjennomgående risiko i flere kommuner (samme risiko settes opp for å få gjenta forvaltningsrevisjon). Effektivt (FOR REVISOR), men er dette virkelig lurt?
- Valgt revisor på alle kontroller/undersøkelser?
  - Eks kartlegging og vurdering av budsjett- og økonomistyringa
- Valgt revisor på selskapskontroller (når det er samme revisor?)
  - Hva om valgt revisor også er revisor i selskap som er gjenstand for selskapskontroll (kontrollobjekt)

5. Oppsummering

- Skape merverdi for «kunden» - og hvem er «kunden»?
- All grunn til å tenke nytt
  - Økonomi
  - Kvalitet
  - Merverdi
- Undersøkelser og attestasjoner kan bidra positivt
  - Kan være hensiktsmessig å vurdere en kombinasjon